

Inledning

I detta nummer av *Tidskrift för rättssociologi*, som är årets första och som inleder tidskriftens tredje årgång, har vi samlat tre artiklar som ur olika perspektiv behandlar domstolsprocessen och dess centrala aktörer, domarna.

I den första artikeln skriver Olle Rimsten om Arbetsdomstolen, AD. I denna den första delen av vad som så småningom ska bli hans avhandling gör Rimsten en genomgång av juridisk och/eller rättssociologisk forskning kring AD. De forskare vars arbeten han tar upp till kritisk granskning och diskussion är Lennart Geijer och Folke Schmidt, Sten Edlund, Tore Sigeman samt Boel Flodgren.

Utifrån sin stundtals hårdhänta och provokativa analys av dessa fem forskares insatser drar Rimsten upp de metodologiska ramarna för sin kommande studie av rättstillämpningen i AD. De frågor han ställer är centrala inom detta forskningsområde, och vi hoppas att våra läsare ska känna sig manade att ta upp diskussionen i kommande nummer.

Från en jugoslavisk kollega, Ugljesa Zvekić, har vi fått en artikel som beskriver en fruktbar förening av den sociologiska forskningen kring professioner med rättssociologisk forskning om domare, domstolsprocessen och rättstillämpning. Zvekić har omsorgsfullt arbetat fram en metod för mätning av graden

av professionalisering, eller som hon föredrar att kalla det, professionell ideologi, hos en yrkeskår. Föremålet för hennes studie har varit domare i Jugoslavien, på motsvarande tingsrätts- och hovrättsnivå.

Zvekićs exemplariskt genomförda studie påvisar en mycket stark yrkeskårsidentitet och en hög grad av professionell ideologi bland de undersökta domarna. De explicita konsekvenserna av detta fynd för rättstillämpningen överlämnar hon till läsarna att dra, och vi gör sammanfattningsvis. Låt oss emellertid konstatera att denna typ av forskning utgör ett viktigt bidrag till diskussionerna om domarkårens integritet och rättssamhällets upplösning som förts i Sverige de senaste åren.

En av de frågor som blivit föremål för livlig diskussion efter det tragiska mordet på Olof Palme har gällt den 33-åring som på ett stadium satt anhållen som åtminstone delaktig i mordet. Skulle mannens advokater gått ut med information om honom, information som kanske ledde till att hans identitet röjdes? Var det rätt av *Arbetet* att publicera hans namn och bild? Har denne man någon framtid i Sverige, med mindre än att han rentväs så grundligt som bara avslöjandet av mördaren skulle innebära?

Dessa frågor diskuteras på ett generellt plan i Hans Petter Gravers artikel om "Den rettslige beslutsmodell og identitetsmessige forandringer". Graver introducerar en modell för såväl degradering som uppgradering av individer som (skyldiga eller oskyldiga) har fångats i rättsmaskineriet. De traditionella rätts-säkerhetskraven är utformade så att de när de fungerar som bäst förhindrar att en individ döms för ett brott han inte begått. Däremot är det svårt att skydda honom från en statusförändring till följd av att blotta misstanken om skuld föreligger.

Graver pekar på nödvändigheten av att vidga rättssäkerhetsbegreppet så att det också omfattar denna aspekt av individens rättsliga integritet.